

Meervoudige banden en identiteiten

In deze module leren leerlingen over banden, identiteit en stereotypering, wat kan leiden tot gevoelens van uitsluiting. Aan de hand van drie activiteiten begrijpen leerlingen dat iedereen meerdere banden en identiteiten heeft die worden gevormd door vele factoren en ervaringen, niet alleen door migratie. De module begint met een ijsbrekerspel over het hebben van meerdere banden, gevolgd door een dagboekactiviteit over meervoudige identiteiten en een huiswerkanalyse over stereotypen in schoolboeken. In een volgend optioneel groepsproject synthetiseren leerlingen hun kennis door een podcast te maken over meervoudige identiteiten, erbij horen of stereotypen.

Leerdoelen en resultaten

GLBAAL LEERDOEL

Begrijpen dat een migratieachtergrond of een andere nationaliteit slechts twee van de vele andere factoren zijn die de meervoudige identiteit van mensen vormgeven.

SPECIFIEKE LEERDOELEN

De begrippen meervoudige banden, identiteiten en stereotypering definiëren
 Begrijpen dat iedereen meerdere identiteiten en banden heeft
 Voorbeelden van stereotypering in de schoolboeken van leerlingen kritisch onderzoeken

Lesplan en tijdlijn

Geen voorbereiding voor de les

Lesverloop

- **Activiteit 1:** Erbij horen dans (ca. 15-20 min)
- **Activiteit 2:** Dit ben ik (ca. 20-25 min)
- **Introductie optioneel huiswerk** (ca. 10 min)

Optioneel huiswerk: Stereotypen in mijn schoolboeken (ca. 90 min)

Optioneel follow-up groepsproject: Een podcast maken (ca. 2-3 weken)

↘ Overzicht document

Achtergrondinformatie voor leraren	2
Activiteiten: Opdrachten, uitleg en antwoorden.....	4
Optioneel follow-up groepsproject: Een podcast maken.....	9
Materiaal en werkbladen voor leerlingen	15
Links en extra materiaal.....	25

➤ **Achtergrondinformatie voor leraren**

Deze briefing:

1. Definieert de begrippen identiteit, erbij horen en stereotypen.
2. Legt uit dat onze identiteiten en ons gevoel erbij te horen meervoudig en contextafhankelijk zijn en gedurende ons leven veranderen
3. Problematisert stereotypen en toont hun implicaties op het leven van mensen

Een individu heeft **meerdere identiteiten**, niet slechts één (Çankaya, 2020). In het dagelijks leven vertrouwen we op **categorieën** om de meervoudige identiteiten van een persoon te begrijpen en te beschrijven. Deze categorieën zijn **vereenvoudigingen van de werkelijkheid** en omvatten over het algemeen een verzameling factoren die persoonlijke en sociale identiteit vertegenwoordigen. **Persoonlijke identiteit** richt zich op het **individu** (de "ik") terwijl **sociale identiteit** zich richt op het **collectief** (de "wij") (Ellemers et al., 2002). Aspecten zoals hobby's, interesses, levensstijl (favoriete eten en muziek), persoonlijke eigenschappen (introvert en kalm), rollen (de oudste zus zijn) zijn kenmerken die geassocieerd worden met iemands persoonlijke identiteit. Sociale categorieën zoals etniciteit, ras, religie, nationaliteit, geslacht, sociale klasse, migratie, seksualiteit of handicap weerspiegelen iemands sociale identiteit en kunnen iemands leven op een veel krachtiger manier beïnvloeden (Hornsey, 2008). Deze categorieën sluiten elkaar niet uit: Een individu kan **tegelijktijd verschillende categorieën 'zijn' of zich ermee 'identificeren'**. Iemand kan bijvoorbeeld tegelijkertijd moeder, leraar, introvert, protestant, blank en vrouw zijn. Iemands identiteit kan daarom vergeleken worden met een lied. Veel instrumenten werken op elkaar in en spelen samen om het lied tot een geheel te maken. Identiteiten worden op een vergelijkbare manier opgebouwd als liedjes: Meerdere lagen en aspecten van iemands identiteit spelen op elkaar in en bouwen de hele persoon op.

Identiteiten kunnen **in de loop van iemands leven veranderen** (Hall, 1992). Hoewel we in sommige identiteitsaspecten 'geboren' zijn en ze niet kunnen veranderen, zoals ons staatsburgerschap bij de geboorte of de huidskleur die we hebben, zijn er andere factoren die onze identiteiten beïnvloeden die in de loop van de tijd veranderen, zoals inschrijving voor school, werk, migratie, ouderschap, pensionering, vriendschappen, relaties, traumatische gebeurtenissen, oorlogen en natuurrampen. Dit betekent dat dezelfde persoon verschillende identiteiten kan aannemen als gevolg van veranderingen in het leven. Iemand kan bijvoorbeeld een ander persoon zijn in zijn of haar vroege jeugd vergeleken met de tienerjaren, of in de virtuele wereld vergeleken met de fysieke wereld.

Identiteitscategorieën **kunnen zelfgekozen of van buitenaf opgelegd zijn** en deze categorisaties hoeven niet noodzakelijk overeen te komen. Als Chinees gecategoriseerd worden, betekent niet automatisch dat iemand zichzelf als Chinees definieert (Ramarajan, 2014). Iemand kan er ook voor kiezen om zich te identificeren met een specifieke subcultuur, bijvoorbeeld punk met zijn vrienden, en deze identiteit verbergen wanneer hij zijn grootouders bezoekt. Hoewel categorieën waardevol zijn om ons te helpen complexe informatie te structureren, kan het groeperen van mensen in categorieën een persoon associëren met kenmerken die sociaal verwacht worden, maar waar het individu zich niet mee associeert of zich niet bij voelt horen. Categorisering kan leiden ook tot het missen van de aspecten die een persoon uniek maken en uiteindelijk ook tot **stereotypering** (Bar-Tal, 1996).

Terwijl **identiteit** zich richt op **wie je bent** op individueel niveau of van welke etnische/religieuze/nationale groepen je deel uitmaakt, richt het concept van erbij horen zich op **waar je het gevoel hebt dat je erbij hoort**, welke groepen je accepteren en waar of met wie je je verbonden voelt (Anthias, 2013). Erbij horen is dus **het lidmaatschap van een groep of plaats** en kan ook een gevoel zijn van deel willen uitmaken van een plaats of groep.

Erbij horen speelt een rol op alle niveaus van de samenleving: van sportclubs tot politieke partijen, van vrienden tot families, van buurten tot naties (Brubaker en Cooper, 2000). Opgegroeien in een plaats kan een sterk gevoel van erbij horen, zich thuis voelen of gehechtheid aan een plaats creëren. Het gevoel te behoren tot een plaats, landschap, buurt, natie of groep kan zich echter ook ontwikkelen na migratie naar een nieuwe plaats.

De mogelijke banden met plaatsen zijn dus **niet beperkt of geprogrammeerd door geboorte**. Mensen kunnen zich hechten aan verschillende plaatsen, van verschillende landen en gemeenschappen houden en er meerdere banden op na houden. Men kan bijvoorbeeld behoren tot en geaccepteerd worden binnen een natie, een sociale categorie, een lokale buurt, een sportclub, wat niet betekent dat men niet ook tot meer plaatsen en groepen kan behoren. In feite worden "meervoudige banden gevoed door culturele ontmoetingen" (Shafak, 2020).

Het hebben van meerdere banden heeft echter niet alleen betrekking op migranten. Zelfs als iemand zijn of haar hele leven in dezelfde regio blijft, kan hij of zij nog steeds meerdere belongings hebben door familiegeschiedenis, culturele uitwisselingen, interesses, hobby's en politieke standpunten.

Omdat erbij horen per definitie een specifieke groep mensen afbakt, is het direct gerelateerd aan **sociale in- en uitsluiting**. In feite hoor je bij een groep door zelfidentificatie of door identificatie door anderen (Yuval-Davis, 2006). Soms komen deze twee vormen van identificatie niet overeen. Dit komt omdat wie erbij hoort en welke factoren ervoor zorgen dat iemand erbij hoort, **contextafhankelijk** is en **niet altijd een kwestie van keuze** is. Wie bijvoorbeeld een paspoort of staatsburgerschap krijgt, is geen vrije keuze maar wordt geregeld door wetten en gecontroleerd door instellingen die op wettelijk niveau bepalen wie bij de natie of staat hoort. Als een kernvorm van erbij horen in onze samenlevingen, **sluit burgerschap sommige mensen uit terwijl het anderen betreft** (Kochenov, 2019). Naast regels, voorschriften en financiële barrières zijn er ook ideeën en verwachtingen over hoe iemand uit een bepaald land eruit zou moeten zien of zich zou moeten gedragen. Zelfs wanneer migranten en etnische of raciale minderheden legaal tot een land behoren als burgers of in het land geboren zijn, kunnen ze op emotioneel of symbolisch niveau nog steeds niet als **'volwaardige burgers'** worden gezien door de dominante groepen in de samenleving (Duyvendak et al., 2016). Deze ontkenning van 'volwaardig burgerschap' en erbij horen maakt deel uit van structureel racisme en de voortdurende **koloniale erfenis** in Europa (El-Enany, 2020). Het erbij horen van migranten en geracialiseerde groepen wordt bijvoorbeeld vaak in twijfel getrokken in alledaagse interacties, vooral met de vraag: "Waar kom je echt vandaan?". Deze ogenschijnlijk onschuldige vraag kan iemands gevoel van erbij horen in twijfel trekken, omdat het indirect de vraag stelt of iemand ergens bij hoort. De vraag kan ook impliciete veronderstellingen bevatten over iemands nationaliteit, familiegeschiedenis en cultuur en is gebaseerd op **vaste en essentialiserende ideeën over hun identiteit** (Ravishankar, 2020).

Gevoelens van uitsluiting zijn ook gekoppeld aan processen van stereotypering. **Stereotypen zijn vaste, onjuiste, overgesimplificeerde of overgegeneraliseerde overtuigingen over een groep mensen** (Pickering, 2018). Stereotypen omvatten aannames over wie mensen zijn, hun rollen en gedrag, die op een generieke manier worden toegepast op alle leden van die groep. Stereotypering kan worden gevormd door één identiteitsaspect, maar ook door de kruising van meerdere identiteiten van een persoon (Petsko et al., 2022). Stereotypen over migranten kunnen bijvoorbeeld enkelvoudig en simplistisch zijn (mensen kunnen alle migranten bijvoorbeeld zien als een homogene groep, ongeacht hun geslacht, leeftijd, etniciteit of klasse) of intersectioneel en complex (stereotypen over een zwarte moslim migrant uit Somalië kunnen bijvoorbeeld verschillen van stereotypen over een blanke christelijke migrant uit Oekraïne). Stereotypen verhinderen vaak het gevoel erbij te horen en erkennen niet dat mensen meerdere identiteiten hebben en op meerdere plaatsen kunnen thuishoren. We pikken stereotypen op van de mensen om ons heen en de bredere samenleving en komen ze tegen in dagelijkse interacties, de media maar ook in schoolboeken. Recent onderzoek laat bijvoorbeeld zien dat "etnische minderheidsgroepen" vaak ondervertegenwoordigd en gestereotypeerd worden in schoolboeken (Marmer, 2015; Mesman et al., 2019). Schoolboeken kunnen daarom een belangrijke rol spelen in het reproduceren van gevoelens van uitsluiting.

In deze module leren leerlingen dat iedereen meerdere banden en identiteiten heeft en dat stereotypen mensen en hun levens vaak simplificeren. Door middel van een ijsbrekerspel, een dagboekactiviteit, een tekstboekanalyse en een vervolgpodcastproject begrijpen leerlingen dat meerdere factoren vorm geven aan gevoelens over *wie je bent* en *waar je erbij hoort*.

↳ Activiteiten: Opdrachten, uitleg en antwoorden

Lesverloop | **Activiteit 1**

Erbij horen dans

LEERDOELEN

- Leerlingen leren over verschillende vormen van erbij horen; sommige vormen kunnen we kiezen en andere niet
- Leerlingen leren dat de plaatsen of groepen waartoe ze behoren in de loop van de tijd kunnen veranderen

MATERIAAL

- Geen

DUUR 15-20 MIN.

UITLEG ACTIVITEIT EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

- Vraag de leerlingen in een kring te gaan staan.
- Vraag ze te bewegen als een uitspraak overeenkomt. Vraag ze stil te blijven staan als een uitspraak niet overeenkomt. Zeg dat ze moeten bijhouden hoe vaak ze bewogen hebben.
 - Spring als je een huisdier hebt.
 - Steek je hand op als je vrienden hebt op sociale media.
 - Tik op je knieën als je graag naar clubs of concerten gaat.
 - Klap in je handen als je je thuis voelt in meer dan één land.
 - Doe alsof je vliegt als je ooit in een ander land, regio of stad hebt gewoond dan waar je nu woont.
 - Stamp met je voeten als je een plaatselijk dialect spreekt.
 - Doe een stap naar voren als je soms naar een moskee, kerk of ander religieus gebouw gaat.
 - Draai je om als je in deze plaats geboren bent.
 - Wiebel met je armen als je lid bent van een sportclub.
- Debrief door het begrip 'erbij horen' te introduceren (erbij horen is lid zijn van een groep of plaats) en door de volgende vragen te stellen:
 - Hoe vaak ben je verhuisd?
 - Wat betekende het als je verhuisde en als je niet verhuisde?
 - Welke banden heb je zelf gekozen, met welke banden ben je geboren of heeft iemand anders voor jou beslist?
 - Wat miste je op de lijst dat belangrijk is voor je gevoel erbij te horen?
- Sluit af met de belangrijkste conclusies uit de oplossingen.

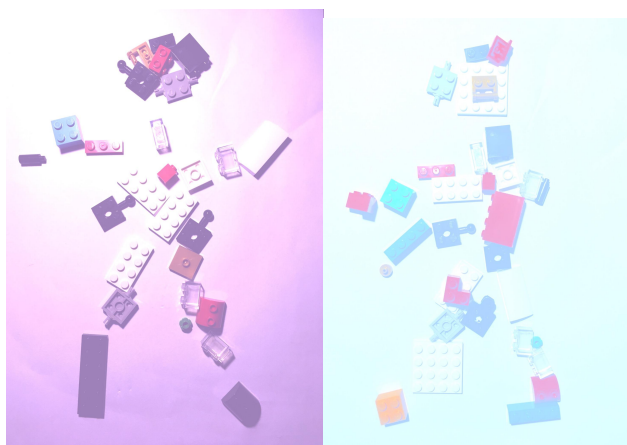
🎯 OPLOSSINGEN EN VOORGESTELDE ANTWOORDEN

- Veel mensen zijn ooit verhuisd en hebben verschillende verhuizingen met verschillende mensen gedeeld. Dit betekent dat we met elkaar verbonden zijn op basis van verschillende banden.
- Sommige van onze banden kunnen we kiezen, andere kunnen we gedeeltelijk beïnvloeden en weer andere kunnen we niet kiezen. Terwijl we er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om bij een sportclub of een groep huisdiereigenaren te horen, kunnen we onze geboorteplaats of de paspoorten van onze ouders niet kiezen.
- Terwijl sommige vormen van erbij horen blijvend zijn, bv. iemands staatsburgerschap, geboorteplaats en misschien religie, kunnen andere in de loop van de tijd veranderen, bv. je zou kunnen stoppen of lid worden van een sportclub en je zou nu geen eigenaar van een huisdier kunnen zijn, maar later in je leven misschien wel.
- Leg uit dat het "erbij horen" gaat over ons gevoel geaccepteerd en opgenomen te worden in een groep, gemeenschap of plaats. "Ik heb bijvoorbeeld in twee verschillende landen gewoond, maar ik voel me meer thuis in een van de twee."

Lesverloop | **Activiteit 2**

Dit ben ik

LEERDOELEN

- Leerlingen leren over het concept van meervoudige identiteiten
- Leerlingen begrijpen dat identiteiten in de loop van de tijd veranderen

MATERIAAL

- Gedrukte exemplaren van de tabellen (één exemplaar voor elke leerling, zie werkbladen voor leerlingen)
- Pennen

DUUR 20-25 MIN.

UITLEG ACTIVITEIT EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

- Begin de activiteit door de leerlingen te vragen wat volgens hen het verschil is tussen identiteit en erbij horen. Luister naar twee tot drie antwoorden.
- Vertel de klas dat deze activiteit zich richt op identiteit en dat ze de vraag gaan onderzoeken: Wie ben ik?

- Laat hen de tabel zien over Josephine's meervoudige identiteiten als 5-jarige en nu, als tiener (zie werkblad). Leg uit dat elke rij een aspect van haar identiteit beschrijft. Geef elke leerling een geprinte kopie van de lege tabel over meervoudige identiteiten (zie werkblad). Geef ze 15 minuten om de tabel in te vullen.
- Vertel de leerlingen dat ze minstens vijf items uit de lege tabel mogen kiezen om hem in te vullen.
- Nodig hen uit om twee tot drie categorieën aan de tabel toe te voegen die belangrijk voor hen zijn en die beschrijven wie ze zijn.
- Vraag hen de factoren te omcirkelen die ze zelf niet konden kiezen. Bijvoorbeeld de naam, haarkleur, ...enz.
- Vraag hen nu om in tweetallen te werken en de lijst aan elkaar voor te lezen. Opmerking: Deze stap is niet verplicht; alleen degenen die willen delen kunnen dit doen.
- Vraag één of twee leerlingen die hun antwoorden met de klas willen delen.
- Vraag de hele groep om na te denken door de volgende vragen te stellen:
 - Denk je dat deze tabel helemaal weergeeft wie je bent?
 - Vergelijk je antwoorden in elke rij. Zijn ze veranderd? Zo ja, wat zeggen deze veranderingen over wie je bent?
 - Wat betekent het dat jij en je leeftijdsgenoten niet altijd dezelfde antwoorden hebben?
- Sluit af met de belangrijkste boodschappen uit de oplossingen.

OPLOSSINGEN EN VOORGESTELDE ANTWOORDEN

- De lijst van onze meervoudige identiteiten zou eindeloos kunnen zijn.
- Ieders identiteit is als een lied. Veel instrumenten werken op elkaar in en spelen samen om het lied tot een geheel te maken. Je identiteit is op een vergelijkbare manier opgebouwd. Er zijn meerdere lagen en aspecten van je identiteit zoals geslacht, nationaliteit, hobby's, talen enz. die op elkaar inwerken en de hele persoon vormen.
- Sommige van die lagen zijn onveranderlijk, terwijl veel ervan gekozen zijn en beïnvloed worden door de maatschappij.
- Elke persoon heeft meerdere identiteiten die in de loop van de tijd veranderen. Je bent niet dezelfde als wie je was als kind. Sommige elementen van je identiteit blijven hetzelfde, terwijl andere zijn veranderd en zullen blijven veranderen. Op een dag ben je bijvoorbeeld een ouder, een leraar, een activist, een migrant, gescheiden, een liefhebber van katten of opera's en nog vele andere mogelijkheden.

Stereotypen in mijn schoolboeken

LEERDOELEN

- Leerlingen herkennen stereotypen in hun schoolboeken
- Leerlingen leren dat stereotypen vaak meerdere identiteiten niet erkennen
- Leerlingen begrijpen dat stereotypen gevoelens van erbij horen in de weg kunnen staan

MATERIAAL

- Vertel de leerlingen van tevoren dat ze twee tot drie schoolboeken van verschillende vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, muziek, vreemde talen) moeten meenemen om deze activiteit voor te bereiden.
- Projector en luidspreker
- Werkblad voor leerlingen

DUUR 90 MIN.

UITLEG ACTIVITEIT EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

Introduceer huiswerk in de les (10 min)

→ **Opmerking:** Voordat leerlingen aan hun huiswerk beginnen, moet de docent ervoor zorgen dat hij of zij twee of drie voorbeelden van stereotypen in de boeken vindt.

- Vraag de leerlingen wat ze weten over stereotypen. Luister naar twee tot drie leerlingen.
- Vraag of ze weten waar stereotypen op gebaseerd zijn. Luister naar twee tot drie antwoorden.
- Leg uit dat stereotypen worden gemaakt op basis van aannames over verschillende identiteitsaspecten: bijvoorbeeld werk, (on)geschiktheid, opleiding, religie, etniciteit, ras, geslacht, cultuur, leeftijd enz.
- Schrijf de definitie van stereotypen op het bord. *Een stereotype is een vaste, onjuiste of overgegeneraliseerde overtuiging over een groep mensen.* Het kan een negatieve of positieve inhoud hebben die bepaalt hoe we denken, voelen over en handelen met een bepaalde groep.

- Leg uit dat stereotypen ontstaan door de identiteit van een persoon te simplificeren. Soms zijn stereotypen gebaseerd op één specifiek identiteitsaspect, maar ze kunnen ook voortkomen uit een constellatie van identiteitsaspecten.
- Benadruk dat stereotypen over patronen gaan. Het probleem gaat niet over afzonderlijke incidenten. Bijvoorbeeld, één verhaal over een vrouw die het huis schoonmaakt is niet per se een probleem, maar als vrouwen alleen (of vooral) huishoudelijke activiteiten doen, is dat patroon problematisch omdat het vrouwen afschildert als alleen geïnteresseerd in huishoudelijke activiteiten, wat niet juist is.
- Vertel de leerlingen dat stereotypen overal te zien zijn - in ons dagelijks leven, in de media en ook in schoolboeken.
- Maak duidelijk dat stereotypen een obstakel kunnen zijn voor mensen om het gevoel te krijgen dat ze erbij horen, omdat stereotypen vaak een verkeerd beeld geven van mensen en de groepen die ze lijken te beschrijven.

Huiswerk (50 min)

- Verdeel de klas in drie of vier kleine groepjes en zorg ervoor dat elk groepje een of twee schoolboeken heeft die gebruikt zijn voor geschiedenis/geografie/buitenlandse taal/sociale wetenschappen/muzieklessen waarin ze processen van stereotypering hebben geïdentificeerd.
- Leg uit dat de opdracht gaat over het identificeren van stereotypen van migranten, etnische minderheden, ouderen, kinderen of religieuze groepen.
- Deel het werkblad uit aan elke groep en zeg dat ze het moeten invullen.

Debriefing in plenum in de volgende les (30 min)

- Bespreek de huiswerkopdrachten in de volgende les.
- Nodig leerlingen uit om de voorbeelden die ze hebben gevonden te delen en bespreek de vragen die leerlingen op het werkblad hebben beantwoord.

☺ OPLOSSINGEN EN VOORGESTELDE ANTWOORDEN

- Benadruk dat stereotypen vaak niet erkennen dat mensen meerdere identiteiten kunnen hebben. Stereotypen richten zich op één of enkele eigenschappen die generaliseren en vaak de rol van een groep mensen in de samenleving kleineren. Een vrouw kan bijvoorbeeld het huishouden doen, terwijl ze ook een IT-expert is en graag voetbalt. Als ze alleen huishoudelijke activiteiten doet, worden haar andere identiteiten, die misschien meer betekenis voor haar hebben, genegeerd.
- Leg uit dat stereotypen ook gevoelens van erbij horen in de weg kunnen staan. Als bijvoorbeeld in verhalen over de geschiedenis van Nederland of Frankrijk en de belangrijke historische figuren van die landen alleen blanken voorkomen, worden de vele historische en culturele bijdragen van zwarte mensen of andere etnische minderheden niet erkend. Deze stereotype voorstellingen kunnen leiden tot gevoelens van uitsluiting van ondervertegenwoordigde sociale groepen.

↘ Optioneel follow-up groepsproject: Een podcast maken

Structuur en tijdlijn

Lesverloop

Deze sessies worden geleid door de leerkracht en omvatten klassikale sessies met de hele klas waar de leerkracht de basisprincipes van het maken van een podcast uitlegt. Ze duren twee lessen voor de inleiding aan het begin en één feedbacksessie nadat de leerlingen hun eerste werkblad thuis hebben afgewerkt.

- **Activiteit 1:** Wat is een podcast? (ca. 45 min)
- **Activiteit 2:** Hoe maak je een podcast? (ca. 45 min)
- **Feedback sessie:** Feedback van de groep na voltooiing van het eerste werkblad (ca. 10 min per groep)

Groepsproject

Groepswerktijd, gespreid over een periode van drie weken tot een semester. Gedurende deze tijd werken leerlingen in groepjes van drie tot vijf leerlingen aan het maken van hun eigen podcast thuis.

- **Werkblad 1:** Brainstormen over je verhaal (ca. 1 uur 45 min)
- **Werkblad 2:** Planning (ca. 90 min)
- **Werkblad 3:** Opnemen (ca. 60 min)
- **Werkblad 4:** Bewerken (ca. 60 min)

LEERDOELEN

- Leerlingen verdiepen hun kennis over meerdere banden, identiteiten of stereotypen door het maken van een podcast

MATERIAAL

- Vier werkbladen
- Mobiele telefoon voor opname
- Software voor audiobewerking (Audacity of Bandlab)

DUUR: 2-3 WEKEN TOT EEN SEMESTER

PROJECT UITLEG EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

In dit project maken leerlingen in kleine groepjes een podcast van drie tot vijf minuten waarin ze hun perspectief op de onderwerpen meervoudige banden, identiteiten en stereotypen kunnen delen. Dit project biedt leerlingen een creatieve ruimte om verhalen te creëren en leert hen een medium te gebruiken waarmee ze gehoord kunnen worden.

10 voordelen van podcasts in het onderwijs

- **Groepswerk** - Leerlingen worden getraind om samen te werken. De activiteiten worden zo georganiseerd dat leerlingen in groepen samenwerken. Leerlingen kunnen ideeën met elkaar uitwisselen in de groepen tijdens alle vier de fasen: brainstormen, plannen, opnemen en bewerken.
- **Mediageletterdheid** - Leerlingen worden in staat gesteld om media te creëren en leren over de elementen en kwaliteiten van het podcastmedium.
- **Creatieve productie** - Er zijn veel boeiende mogelijkheden om podcasts op een leuke en creatieve manier te produceren, zowel met betrekking tot het verhaal zelf als met betrekking tot het ontwerpen van de geluiden rond het verhaal.
- **Toegankelijkheid** - Podcasttechnologieën zijn relatief gemakkelijk te gebruiken in scholen. Leerlingen kunnen gewoon hun telefoon gebruiken om op te nemen en bewerken met hun telefoon of laptop. Er is geen radiostation of mediacentrum meer nodig.
- **Actief luisteren** - Leerlingen worden getraind om actief te luisteren en leren luisteren naar de verschillende elementen van een podcast.
- **Mondelinge vaardigheden** - Wanneer leerlingen zelf podcasts produceren, luisteren ze steeds opnieuw naar zichzelf. Hierdoor worden mondelinge vaardigheden zoals voorlezen, praten en presenteren intensief geoefend.
- **Inclusie** - Podcasts bieden leerlingen met lees- en schrijfmoeilijkheden de kans om zich op hetzelfde niveau uit te drukken als leerlingen zonder deze moeilijkheden.
- **Verbeeldingskracht** - Als je luistert, ontstaan er beelden in je geest en ontvouwen verhalen zich op een unieke manier voor elke luisteraar. In plaats van naar een video te kijken die een vast beeld geeft, maken luisteraars hun eigen beelden en associaties en geven zo hun eigen draai aan verhalen.
- **Inspirerend** - Door de wereld van podcasts te openen, beginnen leerlingen misschien zelf naar podcasts te luisteren en integreren ze dit medium in hun eigen dagelijkse leven om kennis te vergaren. Ze kunnen ook geïnspireerd worden om verder te gaan als producenten en het medium geluid en opnames vaker te gebruiken om hun creativiteit uit te drukken.
- **Delen** - Podcasts zijn relatief gemakkelijk publiekelijk te delen op Soundcloud of Mixcloud, of rechtstreeks naar ouders, vrienden of jongere leerlingen op school.

Wat is een podcast?

LEERDOELEN

- Leerlingen maken kennis met audio storytelling en het medium podcast
- Leerlingen leren over verschillende formaten podcasts

MATERIAAL

- Voorbeeld podcasts

DUUR 45 MIN.

UITLEG ACTIVITEIT EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

- Vertel de leerlingen dat ze de komende weken een podcast gaan maken over de onderwerpen meerdere banden, identiteiten of stereotypen.
- Vraag de leerlingen wat ze weten over podcasts en of ze naar podcasts luisteren. Vraag hen wat informatie te delen over de podcasts die ze leuk vinden.
- Luister in de klas naar twee voorbeeldpodcasts die door de leerlingen zijn genoemd of gebruik een of meer podcasts naar keuze. Kijk voor suggesties in de bronnenlijst van deze module.
- Vraag de leerlingen om aantekeningen te maken over het verhaal en de geluiden die ze horen terwijl ze luisteren. Nodig hen uit om aandacht te besteden aan alle soorten geluiden, ook aan andere geluiden dan mensen die spreken.
- Verdeel het schoolbord in twee delen (voor podcast 1 en 2). Vraag de leerlingen hun aantekeningen op het bord te schrijven.
- Reflecteer: Waar gaat het verhaal over? Wat is het podcastformaat (bv. interview, soundscape, vertelling, gesprek, enz.)?
- Projecteer Tabel 1 met het overzicht van podcastformaten en leg de verschillende opties uit (zie hieronder).

Tabel 1: Overzicht podcast opmaak

Interview podcast: Dit format bestaat uit een interview tussen de presentator(s) en een of meerdere gasten over een bepaald onderwerp. De presentator leidt het gesprek met vragen en de gast(en) is (zijn) het meest aan het woord.

Verhalende podcast: Dit format gaat over het vertellen van een verhaal. Verhalen kunnen non-fictie zijn over gebeurtenissen uit het echte leven of fictie waarbij de makers van de podcast de vrijheid hebben om dingen te verzinnen en fictieve werelden te bouwen.

Soundscape podcast: Dit formaat gebruikt voornamelijk geluiden uit de binnen- of buitenomgeving (omgevingsgeluiden). Door geluiden te combineren kunnen makers op een abstractere manier een verhaal vertellen over een plaats of een onderwerp. Omgevingsgeluiden kunnen regen, verkeer, insecten, vogels, voetstappen, mensenmassa's etc. zijn.

Conversatie podcast: Bij deze vorm gaat het om een gesprek tussen twee of meer mensen. Vergeleken met het interview gaat het hier meer om een ongedwongen gesprek dan om een klassiek interview. Toch gaat het gesprek ook over het delen van perspectieven over een bepaald onderwerp.

Andere creatieve podcast indelingen: Er zijn geen grenzen aan podcastformaten. Een concert, een wandeling op straat of een audio-commentaar van een plaats zijn slechts enkele van de vele mogelijkheden.

- **Meenemen:** podcasts zijn audioverhalen die verschillende formats kunnen hebben. Podcastformaten organiseren de inhoud van de podcast: Zoals boeken in verschillende stijlen geschreven worden, kunnen podcasts variëren in de manier waarop het audiomateriaal gestructureerd en gecombineerd wordt.

Lesverloop | **Activiteit 2**

Hoe maak je een podcast?

LEERDOELEN

- Leerlingen maken kennis met de methoden voor het maken van een podcast

MATERIAAL

- Uitgreprinte Table 2: Hoe maak je een podcast?
- Werkbladen voor leerlingen

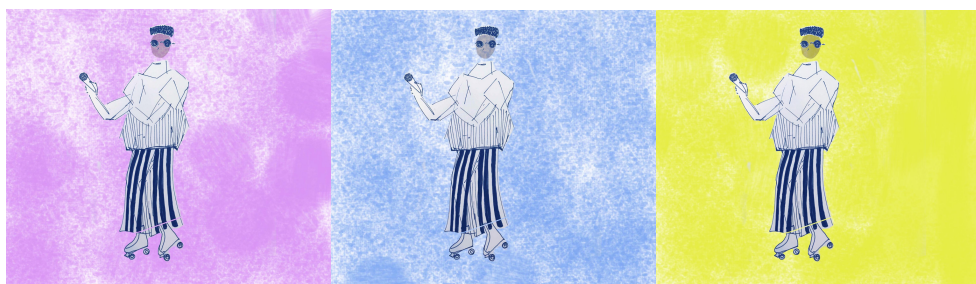

DUUR 45 MIN.

UITLEG ACTIVITEIT EN DIDACTISCHE SUGGESTIES

- Verdeel de leerlingen in kleine groepjes van drie tot vijf leerlingen. Deze groepjes gaan samen een podcast maken.
- De onderstaande tabel bevat belangrijke informatie over 'hoe maak ik een podcast' via vier werkbladen.
- Deel de werkbladen uit aan de leerlingen.
- Neem de vier werkbladen klassikaal door.
- Nodig de leerlingen uit om vragen te stellen als er iets onduidelijk is.

Tabel 2: Hoe maak je een podcast

Brainstormen over je verhaal (werkblad 1)

- Dit deel gaat over het vinden van ideeën en het verkennen van je onderwerp. Je ontwikkelt een podcast over meerdere bezittingen, identiteiten of stereotypering.
- Dit zijn de aanwijzingen waaruit je kunt kiezen:
 - Vertel ons over de verschillende bezittingen en identiteiten van mensen in jouw school, gemeenschap, buurt of groep.
 - Welke voorwerpen, muziek, mode, eten vertegenwoordigen wie jullie zijn?
 - Op welke plaatsen voelt ieder van jullie zich thuis? Wat is het verhaal van die plek?
 - Wat is je ervaring met stereotypering op sociale media?
 - Hoe kunnen we stereotypering in de samenleving voorkomen?
- Denk na over mogelijke onderwerpen en brainstorm samen:
 - Welke ideeën interesseren je en maken je nieuwsgierig?
 - Hoe kun je jouw ideeën in een podcastvorm gieten?
 - Wil je een fictief verhaal maken, een talkshow opnemen of een interview met een expert?
 - Moet je afspraken maken met sprekers?
 - Wat dacht je ervan om een soundscape podcast te maken met enkel geluiden of een enquête op straat?
 - Wie zijn je luisteraars?
- Groepsproject: zie werkblad voor details
- Leerlingen onderzoeken verschillende onderwerpen voor hun podcast en kiezen één onderwerp.
- De leerlingen ontwikkelen de verhaallijn van hun podcast.
- 10 min. feedbackbijeenkomst van de leerkracht per groep om het uiteindelijke idee goed te keuren.

Planning (werkblad 2)

- Denk eerst na over de opeenvolging van gebeurtenissen die je wilt opnemen in plaats van te beginnen opnemen zonder plan. Podcasts moeten een duidelijke flow hebben: van de inleiding naar het hoofdgedeelte tot de conclusie en eindigen met de outro. Elk van deze onderdelen heeft een belangrijke functie.
- Leg uit dat het maken van een script een handig stappenplan is om een podcast op een vlotte manier te maken: Een podcastscript is als een GPS-route die aangeeft wat en wanneer iets moet gebeuren. Een goed script geeft structuur en richting.
- Wees je ervan bewust dat het taalgebruik in audioformaten verschilt van dat in leesteksten. Schrijven voor audio betekent bijvoorbeeld kortere zinnen, eenvoudigere zinsconstructies, taal die dichter bij de dagelijkse taal staat en

een audiobijdrage levendig maakt: je mag fouten maken, jezelf herhalen, geluiden, enz. toevoegen.

- Het podcastsript kan een lijst van opsommingstekens zijn of een woordelijk script van wat je in de podcast zal zeggen. Het helpt je bij het plannen en maken van de podcast, omdat je een overzicht krijgt van de inhoud en lengte van de verschillende elementen.

Groepsproject: zie werkblad voor details

- De leerlingen identificeren de belangrijkste elementen en de structuur van hun podcast
- De leerlingen schrijven een script
- Docent geeft schriftelijke feedback

Opnemen (werkblad 3)

- Je hebt geen dure opnametechnologie en apparatuur nodig om een goede podcast te maken. Gebruik gewoon je smartphone. Het belangrijkste is je idee.
- Let bij het opnemen op de tips uit het werkblad, zodat het resultaat zo goed mogelijk is.

Groepsproject: zie werkblad voor details

- Leerlingen nemen hun podcast op.

Bewerken (werkblad 4)

- Bewerken is de laatste stap van het maken en finetunen van de podcast.
- Onnodige woorden, pauzes, fouten kunnen eruit geknipt worden.
- Door te knippen en te combineren bepaal je ook de uiteindelijke lengte van je podcast.
- Kort de opnames in tot de belangrijkste informatie om je luisteraars geboeid te houden!
- Je kunt je podcast opleuken met geluiden en muziek.

Groepsproject: zie werkblad voor details

- Leerlingen bewerken en voltooien hun podcast.

➤ Materiaal en werkbladen voor leerlingen

Activiteit 1: Dit ben ik

Tabel 1: Voorbeeldtabel van Josephine

	Als 5-jarig kind	Tegenwoordig
Liedje dat ik leuk vind	Rolf Zukowski - Die Weihnachtsbäckerei	Hardstyle
Mijn naam of bijnamen	Josephine	Jo
Mijn favouriete hobby	Voetballen	Deejaying
Mijn thuis is in	Een appartement in de wijk "Nordstadt"	Een huis in het dorp vlakbij
De talen die ik spreek	Duits	Duits/Engels/Een beetje frans
Ik ontmoette mijn vrienden bij	Kindergarten, football club and my neighbourhood	School, jeugdhuis waar ik deejay
Mijn favoriete plek om naar toe te gaan	Mijn huis	Het jeugdhuis
Mijn favoriete gerecht	Pasta	Kebab en frietjes
Mijn interesses	Alles over voetbal	Muziek en duurzaamheid
Mijn haarkleur	Bruin	Bruin en gebleekt
Mijn lengte	1,05m	1,73m
Mijn woonplaats	Rostock	Papendorf
Mijn nationaliteit	Duits	Duits

- Kies ten minste vijf items uit de tabel om in te vullen.
- Je kunt twee of drie categorieën toevoegen die beschrijven wie je echt bent en die belangrijk voor je zijn.
- Omcirkel de factoren die je niet zelf zou kunnen kiezen.

Lege tabel

	Als 5-jarig kind	Tegenwoordig
Liedje dat ik leuk vind		
Mijn naam of bijnamen		
Mijn favouriete hobby		
Mijn thuis is in		
De talen die ik spreek		
Ik ontmoette mijn vrienden bij		
Mijn favoriete plek om naar toe te gaan		
Mijn favoriete gerecht		
Mijn interesses		
Mijn haarkleur		
Mijn lengte		
Mijn woonplaats		
Mijn nationaliteit		

Huiswerk: Stereotypen in mijn schoolboeken

- Jullie taak is om stereotypen te vinden in jullie schoolboeken en dit werkblad in te vullen. Kijk uit naar afbeeldingen van migranten, burgers, religieuze groepen, stedelingen/plattelanders, kinderen, ouderen enz. Welke teksten of beelden lijken stereotiep? Storen of ergeren deze teksten en beelden je?
- Beantwoord de volgende vragen:

Vraag 1: Beschrijf de afbeelding/zin die je als stereotype hebt geïdentificeerd en voeg het paginanummer van het boek toe. Maak een foto van de pagina en voeg die hier toe. Als je niet de technische mogelijkheden hebt om een foto in te voegen, schets het dan en beschrijf het in steekwoorden.

Vraag 2: Welke groep werd gestereotypeerd en welk(e) aspect(en) van identiteit werden belicht?

Vraag 3: Waarom denk je dat dit beeld van de groep een stereotype is?

Vraag 4: Wat denk je dat het stereotype doet met het gevoel erbij te horen van de getoonde groep (bijvoorbeeld migranten, ouderen, etnische minderheden, kinderen, religieuze groepen)?

Vraag 5: Wat is jouw advies voor als je de volgende keer een stereotype tegenkomt in de klas?

'Hoe maak je een podcast' handleiding voor leerlingen

Deze gids bevat tips en trucs over hoe je een idee ontwikkelt en een podcast plant, opneemt en monteert. Laten we aan de slag gaan met je eigen podcast door de vier werkbladen in je groep in te vullen!

Werkblad 1: Brainstormen

Opdracht: Kies twee vragen die je leuk lijken om mee te werken. Bedenk voor elke vraag een idee door het onderstaande werkblad in te vullen.

DUUR 60 MIN.

Vragen:

1. Vertel ons over de verschillende banden en identiteiten van mensen in jouw school, gemeenschap, buurt of groep.
2. Welke voorwerpen, muziek, mode, eten vertegenwoordigen wie je bent?
3. Op welke plekken hebben jullie het gevoel dat jullie thuishoren? Wat is het verhaal van die plek?
4. Wat is jullie ervaring met stereotypering op sociale media?
5. Hoe kun je stereotypering in de samenleving voorkomen?

Idee 1 Vraag ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	Idee 2 Vraag ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
Deze vraag is interessant omdat (geef 2 redenen): 1: 2:	Deze vraag is interessant omdat (geef 2 redenen): 1: 2:
Het verhaal van deze podcast gaat over	Het verhaal van deze podcast gaat over
Welke plaatsen, mensen of activiteiten moeten we vastleggen om ons verhaal te vertellen? Plaats: Mensen: Activiteit:	Welke plaatsen, mensen of activiteiten moeten we vastleggen om ons verhaal te vertellen? Plaats: Mensen: Activiteit:
Checklist: 1. Moeten we afspraken maken? 2. Zijn de plaatsen en mensen die we willen opnemen gemakkelijk te bereiken? 3. Hebben we genoeg materiaal? 4. Is het materiaal te bewerken (bewerken kan lang duren!)?	Checklist: 1. Moeten we afspraken maken? 2. Zijn de plaatsen en mensen die we willen opnemen gemakkelijk te bereiken? 3. Hebben we genoeg materiaal? 4. Is het materiaal te bewerken (bewerken kan lang duren!)?
Het beste formaat voor deze podcast is (kruis een vakje aan): ☐ Interview podcast ☐ Narratieve podcast ☐ Soundscape podcast ☐ Conversatie podcast	Het beste formaat voor deze podcast is (kruis een vakje aan): ☐ Interview podcast ☐ Narratieve podcast ☐ Soundscape podcast ☐ Conversatie podcast

☐ Andere creatieve indelingen (hieronder toelichten):	☐ Andere creatieve indelingen (hieronder toelichten):
---	---

Opdracht: Kies na de eerste brainstormsessie een van de twee ideeën die je hebt onderzocht en werk je idee verder uit door de onderstaande vragen te beantwoorden.

 DUUR 45 MIN.

Verhaallijn
 Vraag ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Wat is de belangrijkste boodschap van het verhaal?

Wie zijn de hoofdpersonen? Dit kunnen mensen, plaatsen of geluiden zijn.

Wat zorgt ervoor dat ons publiek blijft luisteren en geïnteresseerd blijft?

Wat moet de luisteraar onthouden als de podcast afgelopen is?

Hoe zorgen we ervoor dat we de mensen of plaatsen waar ons verhaal over gaat respecteren? *(Hint: respecteer privacy en vraag toestemming voor opnames)*

De opmaak is: *(vin geen vakje aan)*
☐ Interview podcast ☐ Narratieve podcast
☐ Soundscape podcast ☐ Conversatie podcast
☐ Andere creatieve indelingen (hieronder toelichten):

Waarom kiezen we dit formaat?

Werkblad 2: De podcast plannen

Opdracht: Volg de richtlijnen voor het structureren van je podcast en gebruik de checklist in de tabel om ervoor te zorgen dat je podcast een duidelijke flow heeft. Schrijf na het lezen van de richtlijnen een script voor je podcast (zie sjabloon op de volgende pagina). Je kunt ervoor kiezen om een script met opsommingstekens of een woord-voor-woord script te maken.

DUUR 90 MIN.

Checklist

Introductie

In de intro van de podcast haak je je publiek en trek je de aandacht van de luisteraars. Begin met een interessant geluid of een opmerking over je onderwerp. Welk geluid is typisch voor het onderwerp waar je mee bezig bent? Waarom is het een goed voorbeeld om je publiek te trekken? Let op: Zodra er muziek van artiesten wordt gebruikt, mogen de podcasts niet langer beschikbaar worden gesteld aan het publiek (copyright).

- ☐ Gebruik geluiden of muziek die bij je onderwerp passen
- ☐ Vermeld de naam van de podcast
- ☐ Vermeld de naam van de hosts of makers
- ☐ Houd het kort (max. 30 seconden)

Hoofdgedeelte

In het hoofdgedeelte presenteer je de belangrijkste ideeën met betrekking tot je vraag. Dit is het deel van je podcast waar je je boodschap overbrengt. Welke verschillende meningen of standpunten over het onderwerp interesseren je?

- ☐ Presenteert de belangrijkste boodschap of ideeën van het verhaal.
- ☐ Inclusief opnames van plaatsen, mensen of activiteiten die je helpen om belangrijke aspecten van je verhaal te vertellen.
- ☐ De opnames moeten in een logische volgorde staan die goed doorloopt.
- ☐ Lengte: tussen 2-4 minuten

Conclusie

Een conclusie vat de podcast samen. In dit deel deel je de belangrijkste conclusies, geef je een vooruitblik op mogelijke ontwikkelingen in de toekomst en bedank je je publiek of deelnemers.

- ☐ Sluit het onderwerp af met een laatste takeaway of vooruitblik op de toekomst.
- ☐ Hier kun je relevante mensen bedanken.
- ☐ Lengte: tussen 30 seconden en 1 minuut

Outro

De outro markeert het einde van je podcast. Met welke gevoelens of gedachten wil je eindigen? Je kunt geluiden gebruiken die je in de inleiding hebt gebruikt om een geluidsframe te maken of een nieuw geluid selecteren om het einde van de aflevering te markeren.

- ☐ Geluiden of muziek die een gevoel of gedachte vastleggen waarmee je wilt eindigen
- ☐ Lengte: max. 30 seconden

Script pagina 1

Tijd (in minuten en secondes)	Structuur (introductie, hoofdgedeelte, conclusie of outro)	Element (stem, geluid, muziek)	Script (beschrijf de inhoud in bulletpoints of word voor woord)
Voorbeeld: 00:00 – 00.15	Introductie	Opname van straatgeluid + Stem Oscar	Hallo en welkom bij onze podcast: "De mensen van Sonnenallée". In deze aflevering interviewen we 10 lokale bewoners van de Sonnenallée in Berlijn. We vroegen hen wat ze leuk en minder leuk vinden aan het leven daar...
	Hoofdgedeelte		
	Hoofdgedeelte		
	Hoofdgedeelte		
	Hoofdgedeelte		

Script pagina 2

Tijd (in minuten en secondes)	Structuur (introdactie, hoofdgedeelte, conclusie of outro)	Element (stem, geluid, muziek)	Script (beschrijf de inhoud in bulletpoints of word voor woord)
	Conclusie		
	Conclusie		
	Outro		

Werkblad 3: Opnemen met je telefoon

Opdracht: Gebruik je podcastscript van werkblad 2 als richtlijn om op te nemen. Volg de acht onderstaande stappen voor het maken van goede opnames en neem de inhoud op die je nodig hebt op basis van je plan.

DUUR 60 MIN.

- Gebruik de opname-app van je telefoon en druk op opnemen. Zorg ervoor dat de tijdteller aan staat of dat de rode knop knippert.
- Let op: Als je buiten opneemt, gebruik dan een sok of harige bescherming rond de microfoon. Dit biedt bescherming tegen windruis.
- Als je stemmen opneemt, zorg er dan voor dat de luidspreker zich op ongeveer een handlengte afstand van de microfoon bevindt. Raak de microfoon niet aan, tenzij je wilt dat dit een artistiek effect wordt.
- Speel met het opnemen van geluiden die je nieuwsgierig maken en je interesseren.
- Neem geluiden op die typisch zijn voor of verband houden met het onderwerp waar je aan werkt.
- Neem hetzelfde geluid, plaats of activiteit op verschillende manieren op. Speel bijvoorbeeld met het dichterbij of verder weg plaatsen van de recorder van de geluidsbron.
- Je kunt ook spelen met de lengte van de opname. Als iets de moeite waard is om op te nemen, is het waarschijnlijk de moeite waard om het minstens één minuut op te nemen. Houd in gedachten wat je echt nodig hebt. Misschien wil je er later delen uitknippen. Zorg ervoor dat je niet te veel materiaal opneemt voor een korte podcast van drie tot vijf minuten.

Werkblad 4: Bewerken

Opdracht: Bewerk het verzamelde materiaal en maak een podcast van drie tot vijf minuten.

DUUR 60 MIN.

- Je hebt verschillende opnames van sprekende mensen of geluiden verzameld. Nu is het tijd om je podcast te maken. Je podcast mixen omvat het bewerken en rangschikken van de audioclips. Je kunt dit doen met een gratis en open source audiobewerkingssoftware zoals Audacity voor de computer (Windows of Mac) of een telefoontoepassing zoals BandLab - Music Making Studio. Je kunt online veel tutorials vinden die de basisprincipes van het geselecteerde programma uitleggen.
- Kies nu een audiobewerkingssoftware/programma dat past bij het apparaat waarop je wilt bewerken.
 - Als je op een computer werkt, download dan de gratis Audacity software of gebruik de website www.bandlab.com.
 - Als je met je telefoon werkt, download dan de gratis applicatie BandLab - Music Making Studio in de Appstore of op Google Play.
- Begin met het knippen van de clips die je nodig hebt. Bedenk welke opnames het belangrijkste zijn voor je verhaal en selecteer ze.
- Zet de clips vervolgens op volgorde.
- Finetunen: Pas het volume aan zodat het niet te hard of te zacht is. Je kunt ook experimenteren met effecten om je eigen artistieke vingerafdruk toe te voegen.
- Probeer uit. Herbeluister. Pas aan tot je tevreden bent met het verhaal dat je vertelt!
- Onthoud dat de uiteindelijke podcast tussen de drie en vijf minuten lang moet zijn.

↘ Aanvullende bronnen

Referenties

- Anthias, F. (2013). Identity and belonging: Conceptualisations and political framings. *Nordic Journal of Migration Research*, 2(2), 102-110.
- Bar-Tal, D. (1996). Development of social categories and stereotypes in early childhood: The case of "the Arab" concept formation, stereotype and attitudes by Jewish children in Israel. *International journal of intercultural relations*, 20(3-4), 341-370.
- Brubaker, R., & Cooper, F. (2000). Beyond "identity". *Theory and Society*, 29, 1–47.
- Çankaya, S. (2020). *Mijn ontelbare identiteiten*. Amsterdam: De Bezige Bij
- Duyvendak, J. W., Geschiere, P., & Tonkens, E. (Eds.). (2016). *The culturalization of citizenship: Belonging and polarization in a globalizing world*. London: Palgrave Macmillan.
- El-Enany, N. (2020). *(B)Ordering Britain: Law, Race and Empire*. Manchester: Manchester University Press.
- Ellemers, N., Spears, R., & Doosje, B. (2002). Self and social identity. *Annual review of psychology*, 53(1), 161-186.
- Hall, S. (1992). New Ethnicities, in A. Rattansi & J. Donald (Eds) *Race, Culture and Difference*. London: Sage.
- Hornsey, M. J. (2008): Social Identity Theory and Self-categorization Theory – A Historical Review, *Social and Personality Psychology Compass*, 2(1), 204-222.
- Kochenov, D. (2019). *Citizenship*. Boston: Mit Press.
- Marmer, E., & Sow, P. (2015). *Wie Rassismus aus Schulbüchern spricht*. Basel: Beltz Publishing
- Mesman, J., Van Veen, P.D., Van den Rozenberg, T., Zicha, L., Groeneveld, M.G. (2019). *Etnische diversiteit en stereotypering in schoolboeken voor de brugklas*. Report for GEU
- Petsko, C. D., Rosette, A. S., & Bodenhausen, G. V. (2022). Through the looking glass: A lens-based account of intersectional stereotyping. *Journal of personality and social psychology*, 123(4), 763-787.
- Pickering, M. (2018). Stereotypes, Prejudice, and Discrimination, in J. Michael Ryan (Ed) *Core Concepts in Sociology*, 316-217.
- Ramarajan, L. (2014). Past, present and future research on multiple identities: Toward an intrapersonal network approach. *Academy of Management Annals*, 8(1), 589-659.
- Ravishankar, R. A. (2020, October 22). *What's Wrong with Asking "Where Are You From?"*. Retrieved from: <https://hbr.org/2020/10/whats-wrong-with-asking-where-are-you-from>
- Shafak, E. (2020). *What It Means to Belong in Many Places at Once*. Retrieved from: <https://lithub.com/elif-shafak-on-what-it-means-to-belong-in-many-places-at-once/>
- Yuval-Davis, N. (2006). Belonging and the politics of belonging. *Patterns of Prejudice*, 40(3), 197-214.

↘ Links en extra materiaal

In het Engels

BOEKEN

Americanah door Chimamanda Ngozi Adichie (2013)

Een krachtig en teder verhaal over ras en identiteit. De middelbare school geliefden Ifemulu en Obinze vertrekken naar het Westen en verlaten hun thuisland Nigeria. Vijftien jaar later ontmoeten ze elkaar en laaien ze hun passie voor elkaar en hun thuisland weer op. [Americanah - Chimamanda Ngozi Adichie](#)

How to Stay Sane in an Age of Division door Elif Shafak (2020)
Een krachtig boek over verhalen die mensen samenbrengen in een tijd van toenemende polarisatie tussen sociale groepen.
<https://wellcomecollection.org/books/X0PFqRAAACkAOXoQ>

Swing Time door Zadie Smith (2016)
Twee jonge meisjes ontmoeten elkaar op dansles in Londen, 1982. Beiden komen uit gemengde families en groeien op in een volksbuurt. De levensverhalen van de twee meisjes raken verstrengeld terwijl ze worstelen om zich van elkaar te onderscheiden en hun weg te vinden in de jonge volwassenheid.

PODCASTS

Before Me door Code Switch
In deze 5-delige serie begint Lisa Phu de geschiedenis van haar moeder te ontsluiten en deelt ze wat ze heeft geleerd door haar moeder op deze manier te leren kennen.
<https://open.spotify.com/episode/24c2NvhtnN04wZ2SgmsgCh?si=0b73d050243b4a1d>

My Very Own Bully door Kriti Sarav
Een krachtig verhaal over de strijd van Kriti Sarav om haar Indiaas-Amerikaanse identiteit te accepteren. Deze podcast laat zien hoe Kriti geïnternaliseerd racisme en onzekerheden over haar Indiase afkomst heeft overwonnen.
<https://on.soundcloud.com/WxUWo>

What's In a Name door Aria Young (杨沁悦)
In deze podcast onderzoekt Aria Young de relatie tussen namen, culturele identiteit en erbij horen. Als Chinese immigrante in de VS werd haar op 16-jarige leeftijd gevraagd een Engelse naam aan te nemen. Enige tijd later zorgde het opgeven van haar Chinese naam ervoor dat ze zich verward en verloren voelde. In deze podcast deelt Aria haar reis om weer in contact te komen met haar geboortenaam en migrantenidentiteit.
<https://on.soundcloud.com/LatMM>

MULTIMEDIA VIDEO'S

Stereotypen Karakteranimatie door Fivestone
Een educatieve video van 1:30 minuut over stereotypen en identiteit.
<https://youtu.be/7Typ-FPwQU>

EDUCATIEVE VIDEO SERIE

I Am European: Young migrants share their stories door Migration Matters (in het Engels met ondertitels in het Duits)
"I Am European" is een 6-delige serie voor middelbare scholieren over migratie, identiteit en banden. Deze serie vraagt 17 jonge mensen in Europa hoe het is om een migrant te zijn of hoe het voelt om gezien te worden als een migrant terwijl je eigenlijk een inwoner bent. Migranten en mensen met een migratiegeschiedenis uit of wonend in Duitsland, Polen, Tsjechië, Slowakije, Estland en Finland delen hun hoogte- en dieptepunten van het leven.
https://www.youtube.com/playlist?list=PL0i55_U4aP2KN5Yg7q4S6u6YUqaCw8tkW

In andere talen

PODCASTS

Collecting Voices door Calypso3621
(Talen: Frans en een dialect uit Zuid Kameroen)
Een soundscape podcast over het thuisgevoel van Jenifer Alexander en Santana Engoung Mariane Belinda in Tanger (Marokko) en hun droom om naar Europa te migreren. De soundscapes in de podcast weerspiegelen hun persoonlijke interpretatie van het leven in de stad Tanger en wat vertrouwd voor hen is.
<https://www.mixcloud.com/calypso3621/collecting-voices>

De verschrikkelijk mooie migratie (en alles wat daarna kwam) door Gabriella Adèr
(Taal: Nederlands)

Een podcastserie over een persoonlijke familiegeschiedenis die de gevolgen van migratie in een nieuw perspectief plaatst. Gabriella traceert haar familieverhaal terug naar de migratie van haar familie in 1969 van een Siciliaans bergdorpje naar een havenwijk in Rotterdam.

<https://open.spotify.com/show/6wefSqMyVFhwygixCybQ0d?si=70ca6f85ccaa4709>

Ich bin's Kila door Rice and Shine

(Taal: Duits)

Luister naar het verhaal van Kila die haar ouders op 13-jarige leeftijd vertelde dat ze geen jongen was, maar een meisje. In de podcast deelt Kila haar ervaring met het veranderen van haar genderidentiteit en denkt ze na over haar gevoel erbij te horen in de transgendergemeenschap.

<https://open.spotify.com/episode/4cqBxAn30PWV0h2s2OdBtF?si=3k3t7s8LS3Wetwj3hZqBTQ>

Noi Siamo i Giovani door Giulia Cavaliere

(Taal: Italiaans)

Een 5-delige podcastserie verteld door journaliste Giulia Cavaliere die de verhalen van jonge Italianen ontdekt, vanaf het ontstaan van de categorie "tiener" in de jaren van de economische boom tot vandaag.

<https://open.spotify.com/episode/4714akN1SLChbyjby4H8m?si=a3c75a4a6dd44b06>

BOEKEN

Tschick door Wolfgang Herrndorf (2011)

(Taal: Duits)

Een jeugdroman over een ongewone vriendschap tussen een 14-jarige jongen uit de middenklasse en een laat gerepatrieerde Russische jongere in Oost-Berlijn. De lezers volgen de zoektocht van de hoofdpersonen naar hun identiteit en hoe vriendschap, liefde, seksualiteit en families een rol spelen in dat proces.

DOCUMENTAIRES EN FILMS

Amélie door Jean-Pierre Jeunet (2001)

(Taal: Frans)

Deze romantische komedie vertelt het verhaal van het Parijse leven van Amélie en haar meervoudige identiteiten en banden. Amélie's familierelaties, werk, interesses, relaties en eigenzinnige, verlegen en creatieve persoonlijkheid worden op poëtische wijze in de film uitgebeeld.

Caterina va in città door Paolo Virzi (2003)

(Taal: Italiaans)

De 13-jarige Caterina verhuist van het Italiaanse platteland naar Rome met haar vader, een ambitieuze leraar, en haar schuchtere moeder. Haar jaar op de middelbare school wordt een turbulente ontdekkingsstocht door de fascinerende en angstaanjagende wereld van de Romeinse "upper-class", waartoe haar vader zo graag wil behoren.

Dunya en Desie door Dana Nechustan (2008)

(Taal: Nederlands)

Dunya en Desie zijn twee 18-jarige beste vriendinnen uit Amsterdam-Noord. Wanneer Dunya's familie besluit dat het tijd is voor haar om te trouwen, nemen ze haar mee naar Marokko om de potentiële echtgenoot te ontmoeten. Desi besluit haar beste vriendin te volgen en haar over te halen terug te komen naar Nederland.

Mignonnes door Maïmouna Doucoure (2020)

(Taal: Frans)

Deze Franse coming-of-age film vertelt het verhaal van Amy, een Senegalees-Frans meisje met een traditionele moslimopvoeding die klem komt te zitten tussen traditionele moslimwaarden en de internetcultuur wanneer ze zich aansluit bij een twerkende danscrew. De controversiële Netflix-poster van de film werd bekritiseerd voor het promoten van de seksualisering van meisjes en leidde tot een boycot van Netflix.